"Ben Azai a fost considerat demn de a se opri la poarta celui de-al şaselea palat, contemplînd splendoarea eterată a plăcilor de marmură pură. Deschise gura şi rostă de două ori: <<Apă! Apă!>>. Cît ai clipi, i-au tăiat capul şi l-au străpuns cu unsprezece mii de suliţi. Aceasta va servi drept învăţătură pentru generaţiile viitoare, ca nimeni să nu mai greşească în pragul celui de-al şaselea palat."

(HEKHOLOT MINORUL)

ROBERT SILVERBERG

AL ŞASELEA PALAT

Exista comoara şi paznicul ei. Şi mai erau oasele înălbite ale acelora care au încercat zadarnic să pună mîna pe ea. Chiar şi oasele s-au contaminat cu un fel de frumuseţe, acolo unde zăceau, aproape de uşa camerei ce adăpostea bogăţiile, sub bolta strălucitoare a cerului. Giuvaierele înfrumuseţau tot ce era în apropiere, chiar şi osemintele împrăştiate, chiar şi paznicul inexorabil.

Comoara se afla pe o mică planetă a sistemului stelei Valzar cea Roşie. Aproape cît Luna, fără atmosferă, gravita prin tenebrele miliardelor de kilometri, în vecinătatea unei stele care se răcea încet. Cîndva, un călător spaţial s-a oprit aici. De unde venea, unde se ducea? Nimeni nu a ştiut. A amenajat un loc şi aici se găseşte şi acum comoara imuabilă, eternă, scăpînd imaginaţiei celei mai dezlănţuite, supravegheată de omul de oţel, robotul fără faţă care-şi aşteaptă stăpînul cu tenacitatea metalului.

Erau şi din cei care se lăcomeau la comoară. Veneau, paznicul îi întreba şi îşi pierdeau viaţa.

Pe o planetă vecină, oameni nedescurajaţi de soarta predecesorilor visau la bogăţii fabuloase şi îşi făceau planuri. Lipescu era dintr-aceştia: statură herculeană, barbă blondă, pumni grei ca ciocanele, pieptul ca un trunchi de arbore, de două ori centenar. Şi Bolzano: slab, privire strălucitoare, deget prompt, fin ca ambra.

Nici unul nu voia să-şi piardă viaţa.

Vocea lui Lipescu amintea de tunetele galaxiilor intrate în coliziune. Trase spre el halba cu bere neagră şi spuse:

— Mîine plec, Bolzano.

— Ordinatorul este gata?

— Gata. L-am programat să răspundă la toate întrebările brutei — mugi colosul. Nu e nici un pericol de a greşi sau de a fi pus în încurcătură.

— Şi dacă, totuşi, se întîmplă? insistă Bolzano, privind indolent în ochii tovarăşului său — ochi albaştri, cu o nuanţă palidă surprinzătoare. Şi dacă robotul te ucide?

— Am mai avut de-a face cu roboţi.

Bolzano izbucni în rîs.

— Cîmpia e plină de oseminte, amice. O să ţi le laşi şi tu acolo. Nişte oase impresionante, Lipescule, ascultă-mă.

Lipescu clătină din cap gînditor.

— Prietene, întotdeauna ai avut umor. Reluă cu o voce înceată: dar dacă ai fi fost cu capul pe umeri nu mi te-ai fi asociat în treaba asta. Numai un visător se poate angaja în aşa ceva! O palmă enormă plană deasupra lui Bolzano şi-i prinse mîna. Micuţul gemu cînd articulaţia scoase un trosnet: Ai să continui tu, nu? Dacă eu mor o să mergi tu?

— Sigur că da, prostule!

— Sigur? Eşti poltron ca toată gaşca ta. O să te uiţi cum mă omoară ăla şi o să ştergi putina cît poţi de repede în celălalt colţ al galaxiei... aşa-i?

— O să încerc şi eu, nu te teme, replică acru Bolzano. Şi lasă-mi mîna în pace.

Lipescu îl lăsă. Micuţul se aşeză în fotoliu, frecîndu-şi încheietura. Înghiţi un gît de bere, apoi surîse în direcţia prietenului său şi ridică halba:

— Pentru succesul nostru, îi zise.

— Bine spus. Pentru comoară!

— Şi pentru viaţa regească ce o s-o ducem după aceea!

— Pentru amîndoi! tună uriaşul.

— Poate, se îndoi Bolzano. Cine ştie?

Bolzano nu era sigur de nimic. Desigur, Lipescu este un curajos, a imaginat un plan

îndrăzneț cum rareori ai ocazia să întîlnești, care îmbina forța cu viclenia. Și totuși riscurile erau mari și Bolzano ajunsese să nu mai știe ce-și dorește. Dacă Lipescu obținea comoara după încercarea sa, era sigur că-și va avea partea lui, fără pic de pericol. Dar dacă eșua, Bolzano ar fi fost nevoit să-și riște viața. O treime din comoară sigură sau totul, dar pentru o miză mai ridicată. Care este cea mai bună soluție?

Era o dilemă de natură să încurce pînă și un jucător înrăit ca Bolzano. Dar nu era decît o poltronerie, în sinea lui aștepta și el să-și riște viața pe planeta unde zăcea comoara.

Lipescu își va încerca primul șansele. Așa au convenit. După ce au furat ordinatorul, Bolzano l-a încredințat colosului, care va merge primul să înfrunte paznicul. Dacă cîștigă, partea cea mai mare va fi a lui. Dacă eșua, atunci comoara îi revenea lui Bolzano. O asociație puțin obișnuită, dar Lipescu nu o concepea altfel și Fred Bolzano nici nu încercase să-și contrarieze tovarășul. Lipescu se va întoarce cu comoara sau nu se va mai întoarce niciodată. Nu există cale de mijloc, lucru de care își dădeau seama amîndoi.

Bolzano dormi foarte prost. Avea un apartament confortabil, situat într-un turn cu vedere spre apele scînteietoare ale lacului Eris, și pe care îl părăsea cu greu. Lipescu prefera cartierele sordide din sudul lacului. Cînd s-au despărțit au pornit în direcții opuse. Bolzano se gîndi să-și caute o femeie, dar nu întreprinse nimic. Neputînd să adoarmă, rămase în fața ecranului televizorului, urmărind indiferent planete verzi sau roșiatice.

Puțin înaintea zorilor, vizionă banda cu comoara. Fusese înregistrată de către Octane Merliu, cu peste un secol în urmă, pe cînd orbita la 90 000 de metri deasupra suprafeței planetei. Acum oasele lui Merliu se înălbeau și ele pe cîmpie, dar banda a fost recuperată și se vindea foarte scump pe piețele neautorizate. Obiectivul ultrasensibil al camerei înregistrase o mulțime de lucruri.

Exista poarta și exista paznicul ei. Lucios, insensibil la trecerea timpului, splendid. Era acolo, înalt de trei metri, siluetă pătrată cu un dom minuscul servindu-i drept cap, un cap fără față, complet plat. În spatele robotului se afla poarta mare, larg deschisă, dar inaccesibilă. Și comoara, alcătuită din tot ceea ce arta a dat mai bun într-o mulțime de galaxii. Abandonată acolo de un număr incalculabil de ani.

Nu erau pietre prețioase sau metale scumpe. Valoarea aici nu era intrinsecă și nici un vandal n-ar fi putut transforma comoara în lingouri vulgare. Puteai vedea statuete din fier lustruit care păreau vii. Plăci din plumbul cel mai pur, purtînd gravate lucruri tulburătoare pentru spiritul uman. Figuri din granit aduse de pe o planetă înghețată, situată la o jumătate de parsec de acolo. Opale răspîndind un foc interior, pe care artizani de geniu le șlefuiseră în curbe scînteietoare.

O spirală din lemn cu reflexe irizante. O înlănțuire de plăci din osul unui animal, curbat și deviat astfel că motivul se înmuia și atingea probabil un continuum stăpînit de alte dimensiuni. Cochilii incrustate, care se puteau separa grație unor deschizături abil făcute: cele mai mici erau aproape invizibile. Scoici lustruite aduse de pe plaje neștiute. Un adevărat depozit de minuni, de o profunzime ce dădea amețeli, se etala acolo, dincolo de poartă, în cei cincizeci de metri pătrați ai încăperii.

Oameni grosolani, fără nici un simț estetic, și-au pierdut viața încercînd să pună mîna pe comoară. Căci valoarea ei era evidentă, îți puteai da seama fără nici un efort de imaginație. În toate galaxiile, colecționari pasionați și-ar disputa cu cuțitul în mînă cea mai mică piesă a comorii. Lingourile nu erau totuna cu lîna de aur. Darămite aceste obiecte pe care nimeni nu le-ar putea reproduce vreodată.

Înainte ca banda să se fi terminat, Bolzano fu inundat de lăcomie. Cînd ultima imagine dispăru, rămase încă mult timp încremenit în fotoliu, fără forță.

Ziua își făcu apariția. Cele trei luni argintate coborau dincolo de munți, Valzar cea Roșie inundă firmamentul. Bolzano reuși să doarmă o oră.

Apoi sosi clipa plecării.

Au considerat că e mai bine să lase nava pe orbită, la cinci mii de metri înălțime, deasupra planetei moarte. Nu se puteau încrede în relatările vechi și nimeni nu putea spune ce rază de acțiune are paznicul robot. Dacă Lipescu cîștigă partida, Bolzano urma să asolizeze pentru a-l îmbarca, pe el și comoara. Dacă nu, era rîndul lui Bolzano să încerce.

Colosul părea și mai impunător, sub dubla carapace a costumului spațial și a asolizatorului. La pieptul său masiv se remarca ordinatorul, ajutorul memoriei, adăpostit cu grija cu care ar fi cărat comoara. Gardianul îi va pune întrebări, la care va răspunde cu ajutorul ordinatorului. Bolzano va asculta. Dacă Lipescu se va înșela, asociatul său va putea analiza greșeala și să-și încerce șansele, după el.

— Mă auzi? întrebă Lipescu.

— Perfect. Poți pleca.

— Ce te grăbești? Vrei să mă vezi mort?

— Vrei cumva să merg eu primul? replică Bolzano.

— Imbecil! Orice ar fi, cască urechile. Dacă o fi să mor, măcar să nu fie degeaba.

— Ce importanță are pentru tine?

Silueta enormă înaintă. Bolzano nu-i putu vedea fața, dar înțelese că în clipa aceea Lipescu nu zîmbea.

— Atîta valoare să aibă viața? spuse uriașul. Oare n-am dreptul să-mi risc pielea?

— În folosul meu?

— Nu, într-al meu, i-o tăie Lipescu. Mă voi întoarce.

Intră în ecluză. O clipă mai tîrziu, ieși din navă și coborî oblic spre planetă, căderea fiindu-i frînată de reactoarele de sub picioare. Bolzano se instală în fața ecranului, urmărindu-i traiectoria. Fasciculul televectorului îl urmări pe Lipescu imediat ce atinse solul, aruncînd flăcări. Comoara și paznicul ei erau la cîteva sute de metri mai departe. Lipescu abandonă asolizatorul, ieșind din el ca o insectă din coconul ei, și porni spre comoară făcînd pași uriași.

Bolzano privea.

Lipescu asculta.

Televectorul transmitea totul cu cea mai mare fidelitate. Era dorința lui Bolzano, care îi satisfăcea și orgoliul lui Lipescu, mulțumit că aventura sa va fi înregistrată pentru posteritate. În fața paznicului Lipescu părea un pitic. Robotul fără față îl domina cu peste un metru.

— Pleacă, ordonă Lipescu.

Răspunsul veni cu o intonație extraordinar de omenească, dar în el nu puteai simți umbra nici unui sentiment:

— Ceea ce păzesc eu aici nu este de dat.

— Reclam acest drept, declară Lipescu.

— Au făcut-o mulți. Dar drepturile lor erau inexistente și ale tale sînt la fel. Nu pot să-ți fac loc.

— Încearcă-mă. Vei vedea că am dreptul.

— Doar stăpînul meu are dreptul să treacă.

— Ce stăpîn? Eu sînt stăpînul tău!

— Stăpînul meu este cel care mă poate comanda. Și nimeni nu poate dacă se dovedește ignorant față de mine.

— Atunci încearcă-mă, insistă Lipescu.

— Moartea este pedeapsa eșecului.

— Încearcă-mă!

— Comoara nu-ți aparține.

— Încearcă-mă și pleacă!

— Oasele tale vor rămîne aici, lîngă celelalte.

— Încearcă-mă, repetă Lipescu.

Din navă, Bolzano observa fiecare gest, auzea fiecare cuvînt, cu sufletul la gură. Totul părea posibil. Robotul va propune enigme cum făcea pe vremuri Sfinxul înfruntat de Oedip. Îi putea cere lui Lipescu să demonstreze teoreme. Sau să traducă cuvinte stranii. Cam asta își imagina după experiențele încheiate trist ale predecesorilor lor. Și, după cît se pare, o singură greșeală aducea moartea.

Bolzano și Lipescu frunzăriseră împreună bibliotecile întregului univers. Au înmagazinat toate cunoștințele umane (sau cel puțin așa spera) în ordinator. Muncă epuizantă, care le-a luat luni în șir. Și acum, acest glob de metal lustruit pe care Lipescu îl păstra la piept putea răspunde unui număr de întrebări practic nelimitat.

Se lăsă o liniște prelungă. Om și robot rămaseră față în față, observîndu-se unul pe celălalt. Apoi paznicul vorbi:

— Definiția latitudinii!

— E vorba de latitudinea geografică? întrebă Lipescu.

Bolzano simți gheara fricii cuibărindu-se în el. Imbecilul, speră să obțină precizări! O să piară la prima întrebare.

Robotul repetă:

— Definiția latitudinii!

— Distanța unghiulară a unui punct de pe sprafața unei planete, la nord sau la sud de ecuator, măsurată de la centrul planetei.

— Între terța minoră și sexta majoră, reluă robotul, care este cea mai consonantă?

Lipescu ezită. Nu se pricepea la muzică. Dar ordinatorul îi dădu răspunsul.

— Terța minoră, spuse el.

Robotul trecu imediat la altă întrebare.

— Lista numerelor prime cuprinse între 5237 și 7641!

Bolzano surîse căci, de data aceasta, Lipescu răspunse fără probleme. Pînă aici, totul mergea bine. Robotul rămînea la probleme concrete, enunțînd întrebări fără dificultăți. După ce s-a zăpăcit la început, Lipescu deveni mai încrezător. Bolzano se apropie de ecran, pentru a vedea mai bine poarta deschisă și comoara fabuloasă. Începu chiar să-și aleagă obiectele care i-ar fi fost pe plac.

— Numele celor șapte poeți ai tragicului de pe Elifora, ceru robotul.

— Domiphar, Halionis, Slegg, Hork-Sekan...

— Cele paisprezece semne zodiacale de pe Morniz?

— Dinții, Șerpii, Frunzele, Cascada, Urma...

— Ce este un peduncul?

— Tija uneia din flori. Compusă dintr-o inflorescență simplă.

— Cîți ani a durat epoca lui Larrinax?

— Opt.

— Ce spune planta în al treilea cînt din **Care cetește** de Somnor?

— **Sufăr, plîng, gem, mor!** tună Lipescu.

— Ce diferență este între stamină și pistil?

— Stamina unei flori este organul care produce polenul, în timp ce pistilul...

Și așa mai departe. Robotul nu se limita la cele trei întrebări legendare, despre care amintește mitologia. Depășise deja o duzină. Lipescu răspundea într-una, ajutat la nevoie de imensul bagaj de cunoștințe pe care-l purta la piept. Bolzano memora întrebările, acum erau șaptesprezece la care uriașul a

răspuns admirabil. Robotul se va da bătut? N-are de gînd să lase o dată intrarea liberă?

A optsprezecea întrebare a fost copilărească. Enunțul teoremei lui Pitagora. Aici Lipescu s-ar fi putut lipsi de ordinator! Răspunse imediat, clar și concis, stîrnind admirația lui Bolzano.

Și, în ultima clipă, robotul îl fulgeră.

●

Totul se petrecu cît ai clipi din ochi. Lipescu își terminase fraza și aștepta întrebarea următoare. Dar a nouăsprezecea problemă nu a mai fost enunțată. În robot se deschise un panou și din măruntaiele sale țîșni un fel de coardă strălucitoare, se derulă pe cei doi—trei metri care-l separau pe paznic de cel care-l înfrunta și îl tăie pe Lipescu în două. Apoi coarda dispăru.

Torsul uriașului basculă în spate. Picioarele masive rămaseră cîteva clipe drepte, apoi genunchii se înmuiară, unul din bocancii costumului răzui solul, iar capul nu mai mișcă.

Țintuit în scaun, tremurînd în liniștea navei, Bolzano simți că-i îngheață sîngele în vine. Ce s-a întîmplat? Lipescu a răspuns corect la fiecare întrebare și robotul totuși l-a ucis. De ce?

S-a încurcat în enunțul teoremei lui Pitagora? Nu... Bolzano ascultă înregistrarea. Răspunsul era perfect, la fel ca celelalte. În acest caz, trebuie să admitem că paznicul a trișat. Furios că pierde, l-a doborît pe Lipescu.

Este oare posibil așa ceva? Poate acționa un robot astfel? Bolzano nu cunoștea niciunul capabil de așa ceva. Dar paznicul era ceva diferit.

Rămase mult timp în cabină, tentat să se întoarcă acasă. Dar îl chema comoara. Ceva din el, un necunoscut care-l împingea la sinucidere, îl trimitea pe urmele lui Lipescu. Asemeni unei sirene, robotul îl atrăgea pe planeta moartă.

Trebuie să existe o metodă pentru a o înfrînge, gîndi el în timp ce-și conducea nava spre cîmpie. Trebuie să existe ordinatorul? Ideea e bună în felul ei, dar pe Lipescu nu l-a ajutat. În ciuda impreciziei lor, documentele atestau că toți îndrăzneții au murit pentru că au răspuns corect la o întrebare. Lipescu nu a greșit nimic și totuși a fost ucis. Este absurd să crezi că ordinatorul poate găsi între pătratul ipotenuzei și cel al catetelor alt raport decît cel stabilit odinioară de către Pitagora.

Bolzano se întreba cum ar putea reuși o lovitură sigură.

Traversă întinderea deșertică, mergînd cu greu în direcția porții și a paznicului ei. Își simțea picioarele de plumb, dar, pe măsură ce înainta, o idee prinse să încolțească.

Se știa condamnat la moarte de către lăcomie. Nu-l putea salva decît o agilitate extremă a spiritului, inteligența, în sensul banal al cuvîntului, era neputincioasă. Ajunse în cele din urmă în fața robotului. În jur observă o mare de oseminte și trupul lui Lipescu, scăldat în sînge. Ordinatorul era acolo, fixat pe pieptul lipsit de viață. Dar Bolzano nu se hotărî să întindă mîinile spre globul metalic. Își întoarse privirile. Nu dorea ca vederea corpului tăiat în două să-i tulbure gîndurile.

Își făcu curaj. Paznicul părea că nu-l bagă în seamă.

— Fă loc! strigă Bolzano. Iată-mă, am venit să iau comoara.

— Mai întîi trebuie să obții dreptul de a trece.

— Și ce vrei să fac?

— Să demonstrezi adevărul, spuse robotul. Să revelezi sensul profund al lucrurilor. Să știi să interpretezi.

— Aștept, răspunse Bolzano.

Gardianul puse prima întrebare:

— Cum se numește mecanismul excretor al rinichiului, la vertebrate?

Bolzano reflectă. Nu avea habar. Ordinatorul i-ar fi putut sufla răspunsul, dar zăcea mai încolo, pe cadavrul lui Lipescu. Dar ordinatorul voia adevărul, sensul profund, interpretarea, lucruri care nu erau neapărat enunțuri sau definiții clasice. Lipescu a răspuns prin definții, citate, liste cu cuvinte. Și l-a ucis.

— Broasca în mare, scandă Bolzano, scoate un strigăt de azur.

Se lăsă liniștea. Omul privea concentrat spre robot, așteptîndu-se să vadă țîșnind coarda strălucitoare care l-ar tăia în două.

Gardianul puse a doua întrebare.

— În timpul războiului cîinilor, pe Vanderveer IX, colonii în luptă au redactat treizeci și opt de articole de sfidare. Citează-l pe al treilea, al nouălea, al douăzeci și treilea și al treizeci și cincilea.

Bolzano așteptă cîteva momente. Robotul aparținea altei lumi, a fost construit de mîini neumane. Cum funcționează mintea creatorului său? Respectă cunoașterea? Acumulează cu gelozie cunoștințe numai pentru sine? Sau admite că o definiție nu are nici o valoare, că pătrunderea în intimitatea lucrurilor este un fenomen independent de logică.

Lipescu a respectat logica. Acum zace, tăiat în două.

— Suferința cea mai pură, spuse Bolzano, este inefabilă și înviorătoare.

— Războinicii lui Oda Nobugana au asediat mănăstirea Kwaisen în 3 aprilie 1582. Ce cuvinte înțelepte a rostit abatele în acea zi?

De data aceasta Bolzano găsi răspunsul imediat:

— Unsprezece, patruzeci și unu, elefant, voluminos.

Ultimul cuvînt îi scăpă, fără să se poată opri la timp. Și-a dat seama prea tîrziu că, **logic,** un elefant este voluminos. Eroare fatală? Robotul păru că n-a remarcat nimic.

Trecu la întrebarea următoare. Vocea sa se făcu auzită, parcă mai puternică, mai sonoră.

— Care este procentul de oxigen în atmosfera lui Muldonar VII?

— Martorul mincinos este întotdeauna gata să scoată sabia.

Din paznic se auzi un zgomot straniu. Fără alt semn, rulă pe niște șine enorme și se deplasă doi metri spre stînga. Poarta era liberă, larg deschisă.

— Poți intra, spuse robotul.

Bolzano simți inima zbătîndu-se. A cîștigat! Comoara era a lui!

Toți ceilalți au eșuat lăsîndu-și osemintele în cîmpie. Au încercat să răspundă gardianului. Uneori dădeau soluția corectă, alteori greșeau. Toți și-au găsit moartea. Iar el, Bolzano, era aici, sănătos și salvat.

Un adevărat miracol. Întîmplare? Pricepere? Cîte puțin din fiecare, gîndi el. A văzut un om răspunzînd bine la optsprezece întrebări și murind. Deci nu asta îl interesa pe robot. Atunci ce voia? Sensul profund al lucrurilor. Interpretarea lor. Adevărul ascuns.

Bolzano înțelegea că răspunsurile date aiurea puteau satisface cerințele acestea. Cel puternic a eșuat acolo unde a cîștigat bufonul. Și-a jucat viața mizînd pe inepție și a cîștigat. Potul era al lui.

Făcu trei—patru pași ezitanți și se trezi în fața comorii. În ciuda greutății reduse, picioarele se mișcau cu greutate. Căzu în genunchi printre comori.

Filmele, obiectivele cele mai puternice, n-au arătat decît o vagă idee a splendorilor etalate pe sol. Bolzano contemplă cu o admirație vecină cu extazul un disc minuscul al cărui diametru nu era mai mare decît un ochi uman. Miriade de linii îl înconjurau, formînd motive, mereu altele, de o frumusețe incomparabilă. O clipă mai tîrziu își pierdu răsuflarea cînd privirea îi căzu pe o sferă din marmură strălucitoare ale cărei curbe se suprapuneau în mod misterios. Dincolo, un scarabeu sculptat într-o substanță ceroasă, fragilă, pe un soclu din jad. Mai jos, o grămadă de stofe metalice pe care jucau luminițe mișcătoare. Și mai încolo... și în spate... și acolo...

Trebuie să facă mai multe drumuri pentru a duce totul la navă. N-ar fi mai bine să o ducă pe ea aici, lîngă comoară? Bolzano se întrebă dacă nu-și va anula victoria, încercînd să bată din nou la poartă. Nu va trebui să-și cîștige încă o dată dreptul de a pătrunde aici? Și robotul va accepta răspunsurile la fel ca prima dată?

Se decise să riște. Spiritul său agil înjghebă un plan. Va alege o duzină, nu, mai multe duzini de obiecte dintre cele mai frumoase, atîtea cîte poate duce și se va reîntoarce la navă. Apoi se va apropia din nou de poartă. Dacă paznicul îi face greutăți, Bolzano va pleca pur și simplu, luînd cu el ce a putut duce. De ce să cauți pericolul? După ce va vinde primul transport poate reveni. Nimeni, de asta era sigur, nu va lua comoara în timpul absenței sale. Totul era să aleagă.

Aplecat, făcu o triere minuțioasă, adunînd obiectele ușor de transportat și de vîndut. Spirala de marmură? Prea grea. Discul cu linii strălucitoare, da, și scarabeul, desigur. Și statueta aceasta în culori mate și broșele cu scene nevăzute încă de ochiul uman. Și cochiliile și...

Tîmplele i se zbăteau, inima pulsa cu bubuituri surde. Se vedea parcurgînd universul. Va merge din planetă în planetă să-și vîndă bogățiile. Colecționari, muzee, guverne se vor bate pentru întîietate. Pentru fiecare obiect va lăsa să urce prețul la milioane, înainte de a aceepta. Desigur, va păstra trei—patru piese ca amintire.

Și într-o bună zi, blazat de atîta bogăție, va reveni aici, pe planeta moartă. Din nou va înfrunta paznicul, care-i va pune desigur alte întrebări la care va răspunde cu alte inepții, această cunoaștere fundamentală, foamea de cunoaștere. Iar robotul îl va lăsa din nou să intre...

Bolzano se ridică. Una după alta își aduna minunățiile în brațe. Încetișor, își spuse, încetișor. Apoi se întoarse și ieși în pragul porții.

Paznicul rămăseșe la locul lui nemișcat. Nu-i acordase nici o atenție lui Bolzano cînd acesta își aduna bogățiile. Micul om trecu pe lîngă el fără să-l bage în seamă.

Atunci robotul îl întrebă:

— De ce ai luat lucrurile acestea? Ce vrei să faci cu ele?

Bolzano surîse. Pe un ton neglijent îi explică:

— Pentru că sînt frumoase și am nevoie de ele. Cunoști un motiv mai bun?

— Nu, răspunse robotul și panoul din pîntecul său glisă.

Bolzano înțelese, prea tîrziu, că testul încă nu se terminase. Gardianul nu i-a pus întrebarea din simplă curiozitate. Și de data aceasta, a răspuns serios, logic.

Strigă. Văzu fulgerînd coarda scînteietoare.

Moartea urmă, instantaneu.

Traducere de ***CONSTANTIN COZMIUC***